

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Yhteenveto Hammaslääketieteen ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijoiden HOPS - ohjaukseen ja -lomakkeeseen liittyvän kyselyn tuloksista

18.12.2008

**Asta Toivonen, Lääketieteellisen koulutuksen tuki- ja kehittämissyksikkö
Hanna Pajukoski, Hammaslääketieteen laitos**

Sisällysluettelo

1	Kyselyn tausta	3
2	Kyselyn toteutus	3
3	Kyselyn tulokset	3
	3.1 Kyselyyn vastanneiden joukko ja taustatiedot	4
	3.2 Opettajatuutorointi: HOPS -luennot ja henkilökohtainen ohjaus	4
	3.3 Henkilökohtaisen opintosuunnittelun (HOPS) lomake	6
	3.4 Muuta esiin nousutta	8
	Liite 1	9

1 Kyselyn tausta

Tutkintoasetus (792/2004) on tuonut henkilökohtaisen opintosuunnittelun eli HOPSin osaksi kaikkia yliopistotutkintoja. HOPSin tavoitteena on tukea opiskelijaa opinnoissaan ja niihin sitoutumisessa. Sen avulla pyritään mahdollistamaan yksilöllisiä opintopolkua ja turvaamaan opintojen jatkuminen myös erilaisissa muutostilanteissa. Helsingin yliopiston lääketieteellisessä tiedekunnassa HOPS on laajuudeltaan kaksi opintopistettä. Hammaslääketieteen opiskelijoiden HOPSia uudistettiin keväällä 2008. HOPS jakaantuu tutkinnon erivaiheisiin, ja se muodostuu opiskelijatuutorointiin osallistumisesta, tutkielman tutkimussuunnitelman laatimisesta, HOPS -ohjauksesta sekä kandidaattihin osallistumisesta. HOPS sisältää opiskeluun ja opiskelijaelämään orientoitumista sekä omien opintojen ja oppimisen pohtimista. Uudistuksista tehtiin kevään 2008 lopussa verkkokysely ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoille.

Opiskelijakysely koski erityisesti HOPS -ohjaukseen liittyviä muutoksia, kuten tuutoropettajan pitämiä tiedotusluentoja, henkilökohtaista ohjausta sekä ohjauksen apuna käytettävää HOPS -lomaketta. Tuutoropettajan luennot käsitteivät klinikkaan ja kliiniseen vaiheeseen siirtymistä sekä odotuksia opintojen etenemisestä. Luentojen ja henkilökohtaisten tapaamisten tarkoituksena oli tukea opiskelijoiden opintojen etenemistä ja suunnitelmallisuutta.

HOPS -ohjaukseen liittyvät muutokset ajoittuivat uuden tutkintoasetuksen mukaan opiskelevilla hammaslääketieteen opiskelijoilla opintojen alkuun. Tämän vuoksi kyselyn kohderyhmäksi valittiin hammaslääketieteen ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijat. Verkkokysely muodostettiin monivalintakysymyksistä sekä avoimista kysymyksistä. Kyselyn avulla pyrittiin selvittämään opiskelijoiden mielipiteitä uudistuksista ja niiden toimivuudesta sekä jatkokehitysideoita. Tässä selvityksessä esitellään kyselyn tulokset.

2 Kyselyn toteutus

Hammaslääketieteen peruskoulutuksen ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijoiden kokemuksia henkilökohtaisen opintosuunnittelun (HOPS) ohjauksesta ja HOPS -työkaluksi suunnitellusta lomakkeesta selvitettiin verkkokyselyn avulla keväällä 2008.

Verkkokysely toteutettiin loppukevästä, kun HOPSiin liittyvät luennot ja henkilökohtaiset ohjaukset oli pidetty. Linkki kyselyyn lähetettiin hammaslääketieteen ensimmäisen ja toisen vuosikurssin sähköpostilistalle toukokuun lopussa. Muistutusviesti lähetettiin noin viikon kuluttua ensimmäisestä viestistä. Kyselyyn vastaamiseen annettiin aikaa noin kaksi ja puoli viikkoa.

3 Kyselyn tulokset

Henkilökohtaisen opintosuunnittelun (HOPS) ohjauksesta ja lomakkeesta tehdyn kyselyn tulokset raportoidaan kyselyn aihepiirien mukaan. Ensin esitellään kyselyyn vas-

tanneiden joukkoa. Tämän jälkeen edetään opettajatuutorointiin liittyvään osuuteen ja lopuksi käsitellään HOPS -lomakkeeseen liittyviä tuloksia. Myös muita vastauksissa esiinnousseita seikkoja tarkastellaan tämän luvun viimeisessä alaluvussa. Kyselylomake on tämän selvityksen liitteenä (Liite 1).

3.1 Kyselyyn vastanneiden joukko ja taustatiedot

HOPS -kyselyyn vastasi yhteensä 30 ensimmäisen ja toisen vuoden hammaslääketieteen opiskelijaa. Vastausprosentti oli näin ollen 37.5 % kaikista hammaslääketieteen ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoista. Vastaajista suurin osa (70 %) oli naisia. Vastaajien osuus vuosikursseittain oli tasaisesti jakaantunut, ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat muodostivat 53% vastaajista. Kaikki vastaajat olivat kuulleet HOPSista ja tiesivät mitä se yleensä ottaen tarkoittaa.

Vastaajista yli puolet (63,3 %) oli osallistunut opettajatuutorin luennoille ja henkilökohtaiseen HOPS -keskusteluun. Merkittävä osa vastaajista (80 %) oli myös tutustunut HOPS -lomakkeeseen, mutta vain hieman alle puolet vastaajista oli käyttänyt lomaketta (ks. Taulukko 1.).

<i>Tiedot HOPSiin osallistumisesta N= 30</i>	%
Opettajatuutorin luennoille osallistui	63,3
Henkilökohtaiseen HOPS-keskusteluun osallistui	60
HOPS-lomakkeeseen tutustui	80
HOPS-lomaketta käytti	46,6

Taulukko 1.

3.2 Opettajatuutorointi: HOPS -luennot ja henkilökohtainen ohjaus

Keväällä 2008 pidettyjä HOPS -luentoja ei pidetty hyödyllisinä 36,7% kyselyvastauksista. Yli puolet vastaajista ei osannut sanoa olivatko luennot hyödyllisiä. Näin vastanneista 62, 5% ei ollut osallistunut luennoille. Tästä huolimatta vastaajista lähes puolet (43%) oli sitä mieltä, että HOPS -luentoja tulisi järjestää myös tulevaisuudessa. En osaa sanoa -vastauksissa n. 57 % vastaajista ei ollut osallistunut luennoille. (ks. Taulukko 2). Vastauksissa nousi esiin, ettei luentoja pidetty tarpeellisina, koska HOPSin nähtiin rakentuvan valmiiksi jo lukujärjestyksissä.

Kolmannes vastaajista piti henkilökohtaista HOPS -keskustelua hyödyllisenä ja vastaavasti hieman alle kolmannes vastaajista ei pitänyt. En osaa sanoa -vastaukset näyttivät liittyvän tulosten perusteella siihen, etteivät opiskelijat olleet osallistuneet henkilökohtaiseen ohjaukseen (91,7% EOS vastanneista). Vaikka tulokset vaikuttavat hieman ristiriitaisilta, yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että henkilökohtaiselle HOPS -

ohjaukselle kuitenkin on tarvetta. Niistä vastaajista, jotka eivät osanneet sanoa (7 vastaajaa) ainoastaan yksi oli osallistunut henkilökohtaiseen ohjaukseen. (ks. Taulukko 3).

HOPS -luennoista

Väittämä	Kyllä (%)	Ei (%)	EOS (%)
HOPS-luennot olivat hyödyllisiä	10	36,7	53,3
Tulisiko HOPS-luentoja järjestää myös tulevaisuudessa	43,3	10	46,7

Taulukko 2.

Henkilökohtaisesta ohjauksesta

Väittämä	Kyllä (%)	Ei (%)	EOS (%)
Henkilökohtainen HOPS-keskustelu oli hyödyllinen:	33,3	26,7	40
Onko henkilökohtaiselle ohjaukselle tarvetta?	56,7	20	23,3

Taulukko 3.

Eniten tukea henkilökohtaisessa opintosuunnittelussa hammaslääketieteen opinnoissa kaivattiin valinnaisuutta sisältävien (kieliopinnot, valinnaiset opinnot, tutkielma) opintojen suunnitteluun. Näitä aiheita toivottiin käsiteltävän myös HOPS -luennoilla. Luentoaiheiksi toivottiin lisäksi opintojen rakenteen selvittämistä eri vaiheineen ja sisältöineen, erityisesti klinisen vaiheen osalta. Tukea kaivattiin myös klinikkaan siirtymisessä sekä klinikalla opiskelusta yleensä. Kaksi vastaajaa toivoi tukea opintojen aikaiseen ajankäytön suunnitteluun. Vastauksissa mainittiin myös toive säännöllisistä muistutuksista opintojen etenemisen suhteen. Kyselyn vastauksissa kiiteltiin tuesta erityisesti Hammaslääketieteen laitoksen opintotoimistoa.

Henkilökohtaisia HOPS -tapaamisia ja keskusteluja toivottiin saatavan tarvittaessa. Yhtenä syynä tähän epäiltiin olevan, etteivät keskustelut ole tarpeellisia suurimmalle osalle opiskelijoita. Keskusteluaiheiden toivottiin olevan opiskelijalähtöisiä ja yksilöllisiä: tapaamisissa toivottiin käsiteltävän opintosuorituksia, mahdollisia ongelmia opiskelussa, opintojen etenemistä ja opintojen korvaavuuksia sekä sitä, miten omat valinnat voivat vaikuttaa tutkinnon laatuun. Lisäksi keskusteluihin kaivattiin samoja aiheita kuin luennoille: valinnaisuutta sisältäviä opintoja ja opiskelua klinikalla sekä ajankäyttöä esimerkiksi siitä näkökulmasta, miten yhdistää opiskelua muuhun elämään. Opettajatuutorointiin toivottiin enemmän selkeyttä. Tällä vastaajat tarkoittivat mm. annettua ohjeistusta ja tietojen ajantasaisuutta, tiedottamista sekä aikatauluttamista. HOPS -luentojen ja henkilökohtaisen ohjauksen ajoittumista koskevia toiveita kuvataan taulukossa 4.

HOPS -luentoja ja/tai henkilökohtaista ohjausta toivottiin opintoihin seuraavasti:

- Kerran lukuvuodessa, esim. keväällä (25% vastanneista)
- Ohjausta tulisi saada tarvittaessa, ja mahdollisuudesta tulisi tiedottaa (25% vastanneista)
- Opintojen alussa muutaman kerran (20% vastanneista)
- Kerran toisella vuosikurssilla (10% vastanneista)
- Jokaisella lukukaudella (10% vastanneista)
- Kliinisessä vaiheessa lukukausittain (10% vastanneista)
- Pitkien lomien jälkeen (5% vastanneista)

Taulukko 4.

3.3 Henkilökohtaisen opintosuunnittelun (HOPS) lomake

Kyselyyn osallistuneista liki puolet (46,6 %) oli käyttänyt HOPS-lomaketta ja lähes kaikki kertoivat tutustuneensa siihen. Noin 36,7 % vastanneista oli sitä mieltä, että HOPS-lomakkeesta on apua opintojen jäsentämisessä, 40 % vastaajista ei osannut ottaa kantaa. Näistä 40 % vastaajista puolet oli tutustunut tai käyttänyt lomaketta. Hieman yli puolet vastaajista uskoi, että lomake auttaa opintojen etenemisessä esimerkiksi helpottamalla opintojen suunnittelua ja seurantaa. Yli puolet vastaajista näki lomakkeen hyödyllisenä myös opintoihin liittyvissä muutostilanteissa kuten vaihtoon lähdyssä. Lomakkeen avulla ei vastaajien (43 %) mukaan kuitenkaan voida turvata opintojen jatkumista. Näin vastanneista lähes kaikki (92,3 %) olivat tutustuneet lomakkeeseen tai käyttäneet sitä. (ks. Taulukko 5.)

Kokemukset HOPS -lomakkeen käytöstä

Väittämä	Kyllä (%)	Ei (%)	EOS (%)
HOPS-lomakkeesta on apua opintojen jäsentämisessä	36,7	23,3	40
HOPS-lomakkeesta saattaa olla apua opintojen etenemisessä	53,3	26,7	20
Lomakkeesta on hyötyä muutostilanteissa	66,7	6,7	26,7
HOPS-lomakkeen avulla voidaan tukea opintojen jatkumista	16,7	43,3	40
HOPS-lomakkeen käyttö on hyvä	46,7	10	43,3

Taulukko 5.

Lomakkeen käyttöä pidettiin hyvänä asiana 46,7 % vastauksia. Vastaaajista 43,3 % ei osannut ottaa kantaa, vaikka heistä 76,9 % olikin tutustunut lomakkeeseen tai käyttänyt sitä. Ainoastaan 10 % vastaaajista oli sitä mieltä, ettei lomakkeen käyttö ole hyvä asia.

HOPS -lomaketta pidettiin vastausten perusteella hyvänä, koska sen nähtiin selkiyttävän tutkinnon rakentumista, auttavan hahmottamaan kurssien ajoittumista sekä jäsentävän kurssikokonaisuuksia. Tätä mieltä oli noin kolmannes kyselyyn vastanneista.

"Hahmottaa opintojen rakenteen."

"Jäsennellyt kurssikokonaisuudet"

Eräs vastaajista liitti lomakkeen hyviin puoliin sen, että se kokoaa mitä opintoja tulisi olla suoritettuina kunkin vuoden lopussa.

"Kokoaa hyvin mitä opintoja pitäisi olla tehtynä kun on saanut vuoden päätökseen. Voi tarkistaa weboodista on merkintä tullut."

Kaksi vastaajista ei ollut tutustunut hammaslääketieteen HOPSiin mutta pitivät ajatusta lomakkeesta hyvänä opintojen hahmottajana. Toinen näistä vastaajista ei kuitenkaan pitänyt lomakkeeseen liittyviä pakollisia luentoja tai tapaamisia hyvänä.

"En ole tutustunut, mutta ideana ihan hyvä. Siis jos siihen ei liitetä kaikenlaista pakollista säälää, kuten luentoja ja tapaamisia."

Kyselyn tuloksia analysoitaessa HOPS-lomakkeen huonoja puolia koskeva kysymys yhdistettiin lomakkeen kehittämideoita kartoittaneeseen kysymykseen. Yhdistäminen tehtiin koska vastauksissa toistuivat samat ajatukset. Lomakkeen kehittämiseen liittyvät kommentit olivat varsin vaihtelevia. Ehdotuksia on koottu lyhyesti Taulukkoon 6.

Lomakkeen kehityshaasteet:

- Lomakkeen käytön ohjeistusta ja lomakkeen toimittamista opiskelijoille tulisi tehostaa
- Klinikkaan pääsyn edellytyksenä olevien kurssien erottaminen tummemmalla pohjavärillä
- KHL omana kokonaisuutena, sijoitettuna vuosittaisten kurssien yhteyteen
- Pakollisten kurssien näkyminen selkeämmin
- Vaikea täyttää, kun ei ole tietoa klinikan opinnoista
- Lomakkeen muuttaminen sähköiseen muotoon, päivittyminen webOodin kautta
- Suoritettavien kurssien täsmällisempi ajallinen järjestys

Taulukko 6.

3.4 Muuta esiin nousutta

Kyselyn vastauksissa HOPS nähtiin jossakin määrin turhana lääketieteellisessä tiedekunnassa, sillä opinnot etenevät tarkasti opetussuunnitelmien ja valmiiden lukujärjestysten mukaan. HOPSin, lomakkeineen ja ohjauksineen, toivottiinkin perustuvan lähinnä vapaaehtoisuuteen ja siihen, että apua opintoihin ja niiden suunnitteluun saadaan tarvittaessa.

Luennoista ja muusta HOPSiin liittyvästä toivottiin parempaa tiedottamista. Esimerkiksi toivottiin, että muistutuksia HOPS -luennoista voitaisiin lähettää opiskelijoille viikkoa ennen tapahtumaa.

Käytössä olevaa HOPS-lomaketta on kehitetty tämän palautekyselyn pohjalta eteenpäin. Samoin kyselystä saadun palautteen avulla kehitetään HOPS-luentoja ja henkilökohtaista ohjausta.

HELSINGIN YLIOPISTO
 HELSINGFORS UNIVERSITET
 UNIVERSITY OF HELSINKI

Kysely Henkilökohtaisen opintosuunnittelun (HOPS) ohjauksesta ja lomakkeesta

Tällä kyselyllä on tarkoitus selvittää Helsingin yliopiston hammaslääketieteen perusopiskelijoiden kokemuksia henkilökohtaisen opintosuunnittelun (HOPS) ohjauksesta ja HOPS-työkaluksi suunnitellusta lomakkeesta. Hammaslääketieteen peruskoulutusta ja HOPS-käytäntöä kehitetään jatkuvasti. Tästä syystä kaikki vastaukset ovat tervetulleita ja arvokkaita. Kyselyn tuloksista tehdään yhteenveto, joka on luettavissa TUKEn sivuilta.

Taustatiedot

1 Vastaaajan sukupuoli:

Nainen Mies

2 Vastaaajan ikä:

<20 vuotta

20-22 vuotta

23-25 vuotta

26-28 vuotta

28<

3 Vuosikurssi, jonka mukana opiskelet parhaillaan?

4 Oletko kuullut HOPSista ja tiedätkö mitä sillä tarkoitetaan?

5 Tiedot HOPSiin osallistumisesta:

Kyllä Ei

Osallistuitko opettajatuutorin järjestämille luennoille keväällä 2008?

Olitko henkilökohtaisessa HOPS-keskustelussa tuutoropettajan kanssa keväällä 2008?

Oletko tutustunut HOPS-lomakkeeseen?

Oletko käyttänyt HOPS-lomaketta?

Opettajatuutorointi: HOPS luennot ja henkilökohtainen ohjaus

6 HOPS-luennot

Kyllä Ei EOS

Olivatko kevään 2008 HOPS-luennot mielestäsi hyödyllisiä

Tulisiko HOPS-luentoja järjestää myös tulevaisuudessa

7 HOPS-keskustelut

Kyllä Ei EOS

Oliko henkilökohtainen HOPS-keskustelu opettajatuutorin kanssa mielestäsi hyödyllinen?

Onko henkilökohtaiselle HOPS-ohjaukselle mielestäsi tarvetta?

8 Minkälaista tukea henkilökohtaiseen opintosuunnitteluun tarvitaan hammaslääketieteen opinnoissa?

9 Minkälaisia aiheita toivoisit käsiteltävän HOPS-luennoilla?

10 Minkälaisia aiheita toivoisit käsiteltävän henkilökohtaisissa HOPS-keskusteluissa?

11 Kuinka usein ja missä vaiheessa opintoja HOPS-luentoja ja/ tai henkilökohtaista HOPS-ohjausta tulisi olla ? (Esimerkiksi kerran lukukaudessa/ lukuvuodessa/ useammin kuin kerran lukukaudessa/ lukukausina H1s, H2k, H4 jne.)

12 Muuta palautetta opettajatuutoroinnista keväällä 2008:

Henkilökohtaisen opintosuunnittelun (HOPS) lomake

13 Kokemukset HOPS-lomakkeen käytöstä:

Kyllä Ei EOS

Oliko HOPS-lomakkeesta apua opintojen jäsentämisessä?

Arveletko lomakkeen auttavan opintojesi etenemistä esimerkiksi helpottamalla opintojen suunnittelua ja seuranta?

Voisiko lomakkeesta olla mielestäsi hyötyä opintoihin liittyvissä muutostilanteissa, kuten vaihtoon lähdössä tms.?

Voidaanko lomakkeen avulla mielestäsi turvata opintojen jatkumista?

Pidätkö lomakkeen käyttöönottoa hyvänä asiana?

14 Mikä HOPS-lomakkeessa oli mielestäsi hyvää?

15 Mikä HOPS-lomakkeessa oli mielestäsi huonoa?

16 Miten kehittäisit tai muuttaisit lomaketta?

Lopuksi

17 Muita kommentteja, ideoita tai ajatuksia HOPSiin liittyen:

KIITOS VASTAUKSESTASI!

Lisätietoja:

Yliopisto-opettaja Hanna Pajukoski hanna.pajukoski@helsinki.fi p. 310 78 179; Suunnittelija Asta Toivonen asta.toivonen@helsinki.fi p. 191 25 231

